

EL LLENGUATGE

**El pronom
antecedent****(II)**

Amb els pronoms neutres *això* i *allò* es formen els conjunts *això que* i *allò que*, que poden ésser usats, en alguns casos, amb el mateix valor que *el que* en les oracions relatives dites substantius, perquè fan la mateixa funció que un substantiu: comparem *Això que passa és molt estrany* i *Aquest fet és molt estrany*, *No podiem endevinar allò que pensava* i *No podiem endevinar el seu pensament*. Però, tal com dèiem ahir, a part d'aquests casos ben coneguts, els pronoms *això* i *allò* poden constituir l'antecedent del terme relatiu d'una oració adjectiva, és a dir, de la que fa la funció de complement de nom. Això només sol ésser-hi, és clar, en construccions més o menys complexes, car els termes *això* i *allò*, com a pronoms que són (*això* és, elements substitutius), han d'anar també precedits del propi antecedent, normalment tota una oració. Vet aquí uns exemples d'aquestes construccions: *Em va dir que no hi volia saber res i això, que jo no m'esperava, em va causar un gran disgust*. *Havia guanyat el primer premi però allò, que abans l'hauria omplert d'alegria, el va deixar indiferent*. Cal adonar-se que les oracions relatives inserides en aquestes construccions, *que jo no m'esperava* i *que abans l'hauria omplert d'alegria*, són oracions explicatives, és a dir, expliquen alguna cosa de l'antecedent (*això* i *allò*, respectivament) i són gramaticalment suprimibles.

Això fa que s'escriguin entre comes, que corresponen a pauses molt marcades del llenguatge parlat. L'omissió de les comes entre els pronoms antecedents i el relatiu *que* *originaria un canvi de significat, car donaria lloc als conjunts això que i allò que*, equivalents a *el que*, que trobem en les relatives substantives.

Anàlogament al cas anterior, els demostratius *aquest* i *aquell*, actuant com a termes pronominals, *això* és, substituint un grup nominal esmentat abans, poden constituir també l'antecedent d'una oració relatiu adjectiva explicativa: *També va venir l'inspector però aquest, que devia tenir son, no va mirar res*. *Hi van anar el secretari i l'ex-president i aquell, que és una fura, se'n va saber sortir*. Notem, en el darrer cas, la diferència entre... *aquell, que és una fura*, (antecedent més complement explicatiu), i *aquell que és una fura*, que seria una frase relatiu substantiva, equivalent a *aquell qui* (o *el qui*) *és una fura*.

Albert Jané